

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy, soudce zpravodaje JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobkyně: **H. A. A.**, zastoupené Mgr. Tomaszem Heczkiem, advokátem, se sídlem Holandská 1, Brno, proti žalovanému: **Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje**, se sídlem Nádražní 2, Plzeň, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného č. j. KRPP-132051-21/ČJ-2015-030022 ze dne 14. srpna 2015, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni č. j. 17 A 70/2015 - 20 ze dne 30. října 2015,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost žalobkyně **se zamítá.**
- II.** Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Dne 13. srpna 2015 poblíž obce Nové Domky hlídka cizinecké policie kontrolovala žalobkyni spolu se skupinou dalších 11 osob. Žalobkyně nebyla schopna ani po opětovných výzvách prokázat svou totožnost. Následujícího dne 14. srpna 2015 bylo s žalobkyní zahájeno řízení ve věci správního vyhoštění. Téhož dne žalovaný v záhlaví uvedeném rozhodnutím rozhodl o zajištění žalobkyně podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, v rozhodném znění, neboť existovalo nebezpečí, že by žalobkyně jako cizinka mohla mařit nebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění.

[2] Žalobkyně dne 14. října 2015 podala ke Krajskému soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“) žalobu, již se domáhala zrušení jmenovaného rozhodnutí žalovaného o zajištění. Krajský soud žalobu odmítl jako opožděnou, neboť třicetidenní lhůta k podání žaloby podle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců uplynula již v pondělí 14. září 2015. Žalobkyně v žalobě namítla, že jejím rodným jazykem je somálština, nikoliv arabština, do které jí bylo tlumočeno řízení před žalovaným. Žalobkyně tak důvodům rozhodnutí nerozuměla a s jeho obsahem se seznámila až dne 1. října 2015 po návštěvě advokáta. Krajský soud však dané námitce nepřisvědčil. Uvedl, že u pohovoru s žalobkyní byl přítomen tlumočnick do jazyka arabského PhDr. Issam Ramadan. Z protokolu o pohovoru ze dne 13. srpna 2015 přitom nevyplývá, že by žalobkyně nerozuměla poskytnutým poučením či předmětu řízení. V protokolu jsou naopak zaznamenány odpovědi ze strany žalobkyně, přičemž se jedná o odpovědi logické, z nichž nelze seznat, že by žalobkyně nerozuměla otázkám. Obsah výpovědi navíc podle krajského soudu koresponduje s výpovědí ze dne 14. srpna 2015, z níž také nikterak nevyplývá, že by žalobkyně nerozuměla předmětu řízení či poučením. Obsah obou protokolů byl stvrzen podpisem úředních osob, tlumočnicka i žalobkyně. Krajský soud dále uvedl, že z žádné listiny nevyplývá, že by žalobkyně zpochybňovala pravdivost či úplnost svých skutkových tvrzení, tak jak je uvedla do protokolů o výpovědích. Závěrem krajský soud poznamenal, že námitka žalobkyně o neporozumění rozhodnutí žalovaného se navíc v její argumentaci objevila teprve poté, co její zastoupení převzal advokát; neobjevuje se ani v odvolání žalobkyně podané proti rozhodnutí o jejím správním vyhoštění v zastoupení Asociací pro právní otázky imigrace o. s.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[3] Proti označenému rozsudku krajského soudu žalobkyně (nyní stěžovatelka) brojila včas podanou kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[4] Stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, že pochází ze Somálska, kde je sice úředním jazykem vedle somálštiny i arabština, ale že ona sama neovládá arabštinu ani jiný cizí jazyk. Hovoří pouze somálšsky. S ohledem na to stěžovatelka nerozuměla rozhodnutí žalovaného, které jí bylo tlumočeno do arabštiny, kterou neovládá. S obsahem rozhodnutí se seznámila až 1. října 2015 po návštěvě původního advokáta JUDr. Jiřího Kozáka, přičemž komunikace mezi ním a stěžovatelkou probíhala prostřednictvím jiné zajištěné Somálky, která stěžovatelce tlumočila z angličtiny a naopak. Teprve v ten den se stěžovatelka seznámila s důvody rozhodnutí, jakož i s poučením o běhu lhůt k podání opravných prostředků. Stěžovatelka z toho dovodila, že její žaloba nemohla být opožděná, neboť lhůta pro její podání nemohla začít běžet dříve, než se seznámila s obsahem rozhodnutí, a to bez ohledu na datum doručení rozhodnutí.

[5] Stěžovatelka v tomto ohledu upozornila na § 16 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož má právo na tlumočnicka, a též na úpravu obsaženou v Úmluvě o právním postavení uprchlíků. Stěžovatelka odkázala na čl. 3 a čl. 16 této úmluvy s tím, že zakotvují zákaz diskriminace uprchlíků a právo na přístup k soudu včetně právní pomoci.

[6] Co se týče argumentace krajského soudu, stěžovatelka uvedla, že i kdyby byla schopna se domluvit s tlumočnickem v arabštině na základní úrovni, nelze z toho vyvozovat, že pochopila smysl celého řízení a možnosti své obrany. Obsah protokolů navíc podle stěžovatelky nemůže být důkazem o tom, jak probíhal pohovor a v jaké míře stěžovatelka porozuměla tlumočení. Stěžovatelka totiž pochopitelně nemohla nijak ovlivnit formulace, které se objevily v protokolu, a mohla se jen spoléhat, že jsou odpovídající. Osoba tlumočnicka přitom neposkytuje žádné záruky nestrannosti, neboť se jedná o osobu ustanovenou správním orgánem, která svou činnost koná za úplatu. Tlumočnick zároveň nemá zájem na prodlužování a komplikaci řízení vznášením námitek podáváním opravných prostředků atp.

pokračování

[7] Stěžovatelka uzavřela, že nebyla náležitě poučena o možnosti podat odvolání, čímž došlo k porušení § 16 odst. 3 správního řádu. Současně uvedla, že existují pochybnosti o tom, jak probíhalo celé řízení, přičemž důkazní břemeno leží na žalovaném, jak stěžovatelka dovodila z judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

[8] Ze všech uvedených důvodů stěžovatelka Nejvyššímu správnímu soudu navrhla, aby napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze odkázal na své vyjádření k žalobě. Vzhledem k tomu, že vyjádření neobsahovalo žádné nové informace, Nejvyšší správní soud ho nezasílal stěžovatelce na vědomí.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou ve smyslu ustanovení § 102 s. ř. s. Důvody kasační stížnosti se opírají o § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Kasační stížnost není nepřipustná ani z jiných důvodů plynoucích z ustanovení § 104 s. ř. s.

[11] Nejvyšší správní soud poté kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[12] Úvodem je třeba poznamenat, že důvodem podání kasační stížnosti byl nesouhlas stěžovatelky s odmítnutím její žaloby [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. V případech, kdy krajský soud žalobu odmítl a nezabýval se jí věcně, přezkoumává Nejvyšší správní soud v kasačním řízení jen to, zda krajský soud správně posoudil nesplnění procesních podmínek; věcný obsah žaloby přezkoumávat nemůže (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. ledna 2006 č. j. 2 As 45/2005 - 65).

[13] Podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud usnesením odmítne návrh, jestliže byl podán předčasně nebo opožděně. Podle speciální úpravy v § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců činí lhůta k podání žaloby proti rozhodnutí o zajištění 30 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu, přičemž zmeškání lhůty nelze prominout. Stěžovatelce bylo napadené rozhodnutí doručeno dne 14. srpna 2015. Třicátý den lhůty dopadal na neděli 13. září, a proto bylo podle § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu posledním dnem lhůty pondělí 14. září 2015. Stěžovatelka podala žalobu až 14. října 2015, tedy po uplynutí uvedené lhůty. Stěžovatelka však dovozuje včasnost své žaloby ze skutečnosti, že ve správním řízení jí bylo tlumočeno do arabštiny, tedy jazyka, kterému nerozuměla, a tudíž neporozuměla ani obsahu rozhodnutí ani příslušnému poučení. Do doby, než se stěžovatelka o důvodech rozhodnutí a o poučení dozvěděla, podle ní nemohla běžet lhůta k podání žaloby.

[14] Před tím, než Nejvyšší správní soud přikročil k úvahám, zda nedostatky v tlumočení mohou mít vliv na účinnost doručení či nikoliv, a tím pádem prolamovat neprominutelné zmeškání lhůty k podání žaloby (§ 172 odst. 1 věta druhá zákona o pobytu cizinců), zabýval se otázkou, zda v daném případě stěžovatelka z důvodu tlumočení v arabštině skutečně neporozuměla obsahu rozhodnutí a poučení.

[15] Stěžovatelka se v rámci řízení vyjádřila 13. srpna 2015 (protokol o vyjádření účastníka řízení č. j. KRPP-132051-15/ČJ-2015-030022). Vyjádření stěžovatelky tlumočil PhDr. Issam Ramadan, tlumočnick pro jazyk arabský, který byl v řízení ustanoven jako tlumočnick podle § 16 odst. 3 správního řádu. V rámci vyjádření stěžovatelka vysvětlila, jak se ze Somálska dostala do České republiky – podrobně popsala, že letecky přicestovala do Turecka a odtud přes Řecko, Makedonii a Srbsko do Maďarska, odkud jela spolu s dalšími osobami mikrobusem. Řidič jí řekl,

že dorazili do Německa, a proto vystoupila, přičemž nevěděla, že se nachází na území České republiky. Dále stěžovatelka odpovídala na otázky žalovaného ohledně dokladů, které se u ní našly, ohledně cíle její cesty, zdravotního stavu, finančních prostředků atd. Závěrem stěžovatelka podepsala, že proti protokolu nemá námitek.

[16] Dne 14. srpna 2015 podala stěžovatelka další vyjádření (protokol č. j. KRPP-132051-20/ČJ-2015-030022). Ve vyjádření znovu popsala průběh své cesty a odpovídala na některé doplňující dotazy žalovaného. V rámci vyjádření stěžovatelka mimo jiné uvedla, že se v Somálsku živila jako učitelka somálského a angličtiny, což značně problematizuje její tvrzení obsažené v kasační stížnosti, že hovoří pouze somálsky a neovládá žádný cizí jazyk. I zde stěžovatelka podepsala, že proti protokolu nemá námitek. V případě obou protokolů navíc podepsala prohlášení, že rozumí poučení i důvodům, proč je protokol sepsán. Doložka o tlumočení PhDr. Issamem Ramadanem je uvedena i na poslední straně napadeného rozhodnutí žalovaného.

[17] Nejvyšší správní soud z výše uvedených skutečností usoudil, stejně jako krajský soud, že nic nenasvědčuje tomu, že by správní řízení nebylo tlumočeno do jazyka, jemuž stěžovatelka rozuměla. Samy o sobě by podpisy česky formulovaného prohlášení o porozumění poučením a důvodům soupisu protokolů a podpisy česky formulovaného potvrzení, že proti protokolům nemá námitek, nemohly prokázat, že stěžovatelka všemu skutečně rozuměla, pro Nejvyšší správní soud jsou však klíčová samotná vyjádření stěžovatelky. Tato vyjádření neobsahují pouhé kusé odpovědi, které by mohly naznačovat, že stěžovatelka pochytila pouze některá slova a že jazyk neovládá natolik, aby porozuměla všem nutným informacím. Její vyjádření, přetlumočená do češtiny, naopak obsahují souvislá vylíčení rozhodných skutečností a přesné odpovědi na položené otázky. V obecné rovině lze přisvědčit stěžovateli, že protokolace nepředstavuje doslovný zápis výpovědi, to však nic nemění na výše uvedeném závěru. Vyjádření v obou protokolech působí autenticky a jsou vzájemně konzistentní. Listiny založené ve správním spisu nijak nenasvědčují tomu, že by za stěžovatelku její výpověď domýšlel tlumočník nebo dokonce tlumočník ve spolupráci se správním orgánem; nic takového ostatně nedoložila ani stěžovatelka.

[18] Nejvyšší správní soud ze všech uvedených skutečností usoudil, že ačkoliv řízení nebylo tlumočeno do somálského, bylo tlumočeno do jazyka, jemuž stěžovatelka rozuměla a jenž je jedním ze dvou hlavních jazyků, jímž obyvatelstvo Somálska hovoří. Právě to je přitom z hlediska práva na tlumočnicka ve smyslu čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a § 16 odst. 3 správního řádu zásadní, jelikož účelem práva na tlumočnicka je zajištění *fair* procesu (stanovisko Ústavního soudu ze dne 25. října 2005 sp. zn. Pl. ÚS-st. 20/05, ST 20/39 SbNU 487). V kontextu zbavení osobní svobody je právo na informování o důvodech zbavení osobní svobody v jazyce, jemuž daná osoba rozumí (čl. 5 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), klíčové pro možnost přezkoumání zákonnosti zbavení osobní svobody (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. října 2008, *Rusu proti Rakousku*, č. stížnosti 34082/02, bod 41). Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že za daných specifických skutkových okolností, kdy ze správního spisu vyplývá, že stěžovatelka dostatečně rozuměla tlumočnickovi pro arabský jazyk, bylo požadavkům plynoucím z práva na tlumočnicka učiněno zadost i v případě tlumočení do arabštiny.

[19] Stěžovatelka v kasační stížnosti dále uvedla, že důkazní břemeno ohledně prokázání, že bylo tlumočeno do jazyka, jenž stěžovatelka ovládala, tíží žalovaného. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 20. ledna 2009, *F. H. proti Švédsku*, č. stížnosti 32621/06, z něhož uvedené rozložení důkazního břemene stěžovatelka dovozovala (konkrétně bod 95 citovaného rozsudku), však na nyní projednávanou věc vůbec nedopadá. Evropský soud pro lidská práva ve zkratce uvedl, že v případě hodnocení věrohodnosti tvrzení žadatelů o azyl

pokračování

je s ohledem na zvláštní situaci, ve které se žadatelé nacházejí, třeba zásadně rozhodovat ve prospěch žadatelů („*to give them the benefit of the doubt*“). Až v případě, kdy vzniknou důvodné pochybnosti co do pravdivosti tvrzení žadatelů, leží důkazní břemeno ohledně rozptýlení a vysvětlení těchto pochybností na žadateli. Je tedy zřejmé, že v bodu 95 rozsudku *F. H. proti Švédsku* Evropský soud pro lidská práva pojednává o rozložení důkazního břemene co do věrohodnosti „azylového příběhu“ žadatelů o mezinárodní ochranu. Ze stěžovatelkou citované judikatury Evropského soudu pro lidská práva tak nevyplývá jí tvrzená právní konstrukce.

[20] Také námitka týkající se práva na přístup k soudu a s tím souvisejícího práva na právní pomoc je nedůvodná. Ve správním spisu je založena plná moc ze dne 12. září 2015 udělená stěžovatelkou Asociaci pro právní otázky imigrace (ASIM o. s.) k zastupování v řízení o odvolání o správním vyhoštění. Je tedy patrné, že nejpozději ke dni 12. září 2015 byl stěžovatelce umožněn přístup k právní pomoci.

[21] S ohledem na to, že Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelka rozuměla obsahu rozhodnutí žalovaného, nebylo na místě se dále podrobně věnovat úvahám, jaké by měly případné nedostatky v tlumočení (které v nyní řešené věci nenastaly) procesní důsledky a zda by mohly prolomit neprominutelné zmeškání lhůty k podání žaloby (§ 172 odst. 1 věta druhá zákona o pobytu cizinců).

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud věc posoudil správně a přezkoumatelným způsobem. Ze všech výše popsaných důvodů Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost v souladu s § 110 odst. 1 větou druhou s. ř. s. posoudil jako nedůvodnou a zamítl ji.

[23] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle ustanovení § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměla úspěch. Žalovanému, který měl úspěch ve věci, podle obsahu spisu žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. prosince 2015

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu